

Stg. GEHEIM

~~VERTROUWELIJK~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 30 jr.

MAANDOVERZICHT

No 12 1962

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

V E R T R O U W E L I J K

102

Maandoverzicht no.12 - 1962

(Tijdvak 1-12-1962 t/m 31-12-'62)

I N H O U D

I. <u>Communisme Internationaal</u>	blz.
CPSU en CP-China in 1962	1
Tekenen van ontspanning	3
Nieuwe verwickelingen	5
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	
De bescheiden stembussuccessen van 1962	9
"Nieuwe initiatieven" inzake de eenheidspolitiek	11
Geconditioneerde stellingname tegen het sectarisme	14
De reorganisatie van de partij	15
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
De "mantels" in het afgelopen jaar	18
Vredesbeweging zonder eigen kracht	21
De reactie op de Cuba-crisis	24
Het 9e ANJV-congres	25
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
Beperkte invloed van de agitatie in de bedrijven	27
Propaganda onder Italiaanse en Spaanse arbeiders in Nederland	28
WVV-conferentie over de EEG	30
V. <u>Andere Groeperingen</u>	
De smalle SWP-basis in 1962	32
Het gestimuleerde "gesprek" met buitenstaanders in "De Brug"	34
De winst van de PSP na succesvolle stembusstrijd	34
Comité 1962 voor de Vrede	35
Activiteiten van oud-politieke delinquenten	36
<u>Overzicht stakingen december 1962</u>	37
<u>Agenda</u>	38

H O O F D S T U K ICOMMUNISME INTERNATIONAALCPSU en CP-China in 1962 (I)

Nu in de laatste maanden van 1962 verschillende gebeurtenissen meer klaarheid hebben gebracht omtrent de posities en standpunten van de partijen die in eerste instantie betrokken zijn bij het conflict in de communistische wereld, lijkt het zinvol een terugblik te werpen op de ontwikkelingen die aan de verscherping van dit conflict zijn voorafgegaan. De controversen liepen over de interpretatie van de "vreedzame coëxistentie", over vraagstukken van algemene ontwapening en de nationale bevrijdingsbeweging, de prioriteit van de economische strijd (Moskou) of van de politieke strijd (Peking) tegen het imperialisme, de kwestie van de plaatsbepaling van Joegoslavië en Albanië binnen of buiten de communistische gemeenschap en de Cubaanse crisis.

In dit overzicht zal voornamelijk sprake zijn van gebeurtenissen die zich in de loop van het jaar 1962 hebben voorgedaan. Daarbij dient echter bedacht te worden, dat zich juist vóór het begin van dit jaar een zekere polarisatie voltrokken had van de krachten die in de ideologische en politieke strijd binnen het socialistische kamp een rol spelen. De toetssteen - voor de CP-China de steen des aanstoets - was daarbij het XXIIste CPSU-congres. Tijdens en na dit congres immers zagen de communistische partijen van de gehele wereld zich genooddaakt te kiezen voor de politieke lijn zoals die door Chroestsjow op het congres was uitgestippeld, of voor de weg die de Chinezen wensten te gaan. Duidelijk genoeg had de Chinese delegatie, bij monde van Tsjou En-lai, op het congres uiting gegeven aan haar misnoegen over Chroestsjows aanval op de Albanezen. Dit protest was nog geaccentueerd door een kranslegging in het Mausoleum als een eerbetoon aan "Stalin, de grote marxist-leninist" alsmede door het voortijdige vertrek van de voornaamste Chinese gedelegeerden naar Peking, waar zij op demonstratieve wijze door Mao Tse-tung persoonlijk werden verwelkomd.

Vrijwel alle partijen spraken zich uit voor de politiek van de CPSU (hoewel in verschillende daarvan ook pro-Chinese fracties hun

stem verhieven); die van Noord-Korea, Noord-Vietnam, Indonesië, Birma, Malakka en Thailand gaven min of meer duidelijk blijk van sympathie voor Peking.

Na het Moskouse partijcongres

Kort na het XXIIste CPSU-congres kwamen de meningsverschillen ook tot uiting in de internationale mantelorganisaties.

Op het 5de WVV-congres, dat van 4-16 december 1961 te Moskou werd gehouden, maakte de Chinese delegatie bijvoorbeeld bezwaar tegen een Italiaanse motie, die behelsde dat men zich meer op vakbonds-aan-gelegenheden moest concentreren en nauwere betrekkingen met niet-communistische vakverbonden diende aan te gaan. De Sowjet-delegatie deelde de Chinese bezwaren hiertegen slechts ten dele en het resultaat der besprekingen was een compromis, waarin aan de Italiaanse visie plaats werd ingeruimd.

Tijdens de conferentie, die de Solidariteitsorganisatie der Afro-Aziatische Volkeren van 9 tot 11 december 1961 te Gaza belegde, leverden de Chinezen openlijk critiek op de Sowjet-Russische politiek en bepleitten een strijdvaardiger anti-kolonialistische gedragslijn.

Het kwam eveneens tot een botsing tussen de Chinese en de Sowjet-Russische afgevaardigden op de zitting van de Wereldvrede-raad, die van 16 tot 20 december te Stockholm plaatsvond. Hier keerde de Chinese delegatie zich tegen het voorstel van de Sowjet-Unie om in 1962 een wereldcongres voor algemene ontwapening en vrede te houden, aangezien zij aan de strijd der volkeren voor nationale bevrijding prioriteit wenste te zien verleend boven dit streven naar ontwapening. De meerderheid van de delegaties steunde het Sowjet-voorstel.

Op de wat later gehouden Afro-Aziatische schrijversconferentie te Caïro spraken de Chinezen zich uit voor een samengaan van de niet-blanke volkeren, waarbij duidelijk de gedachte voorzat, dat niet de Sowjet-Unie maar China daarbij een belangrijke rol zou moeten spelen.

Hoezeer de verhoudingen tussen de CPSU en de CP-China verslechterd waren, bleek rond de jaarwisseling uit een aantal publicaties in de Russische en Chinese partijbladen, waarin de wederzijdse standpunten met nauwelijks verholten vijandigheid werden becritiseerd. De gebruikelijke wensen en vriendelijkheden ter gelegenheid van het nieuwe jaar bleven daarbij voor de eerste maal achterwege.

In een nieuwjaarsboodschap waarschuwde het Chinese "Volksdag-

blad" het eigen volk, benevens de communisten en de volkeren van de gehele wereld, zich voor te bereiden op "anti-Chinese, anti-communistische en tegen de volkeren gerichte campagnes". Zonder de Sowjet-Unie te noemen attackeerde het blad een beleid waarvan het kennelijk ook in het Kremlin voorstanders zag, een beleid dat - zonder revolutionair élan - slechts resultaten trachtte te bereiken met voorzichtig-politieke en economische middelen. Er sprak een zekere minachting uit voor Moskou's beduchtheid voor de mogelijke gevolgen van een "harde" politiek (zoals voorgestaan door de Chinezen), een politiek van consequente strijd tegen het imperialisme en voor de bevrijding van de onderdrukte volkeren, ongeacht de "atoomchantage" der imperialisten.

Hoe "Moskou" over deze radicaal-revolutionaire opvattingen dacht, bleek o.a. uit een artikel van Kadar, dat op 26 december 1961 in de "Prawda" verscheen. Impliciet werd de Chinese politiek in deze beschouwing van de Hongaarse partijleider gekarakteriseerd als avonturisme, pseudo-radicalisme en zinloos geraas tegen het imperialisme. De publicatie keerde zich openlijk tegen de Albanese leider Hodzja, wiens politieke denkbeelden verwant heetten met die van het trotskisme in de twintiger jaren. Met de suggestie dat de linkse stroming nu een ouderdomskwaal was geworden keerde Kadar zich echter kennelijk tegen Mao Tse-tung, op wiens 68ste verjaardag het "Prawda"-artikel werd gepubliceerd.

Ook de Sowjet-commentator N. Inozemtsjew beschuldigde Chroestsjows radicale tegenstanders van trotskisme. Hij verklaarde in de "Prawda" van 17 januari 1962 dat de vijanden van de op het XXIIste CPSU-congres vastgelegde coëxistentiepolitiek vijanden en lasteraars waren van het leninisme.

Met deze en soortgelijke hatelijkheden werd het nieuwe jaar ingeluid, waarin de zo hoog geprezen eenheid van de socialistische wereld zo zwaar op de proef zou worden gesteld. Eerst trad echter nog een periode van ontspanning in, die eind februari begon en tegen het einde van de zomer afliep.

Tekenen van ontspanning

Welke betekenis voor het slepende conflict tussen Moskou en Peking moet worden toegekend aan het korte bezoek dat de secretaris van het centraal comité van de CPSU, Ponomarjow, op 21 februari aan de Chinese hoofdstad bracht, valt vooralsnog moeilijk te bepalen. Er schijnt om-

streeks deze tijd sprake te zijn geweest van een briefwisseling tussen beide partijen waarin van weerszijden, of althans van de kant der CPSU, aangedrongen is op bespreking van de geschillen en waarin zou zijn voorgesteld in het vervolg meer nadruk te leggen op wat de partijen verenigde dan op wat hen verdeeld hield. Wellicht heeft Ponomarjow de brief van de CPSU aan de Chinese partijleiders persoonlijk overhandigd en van een toelichting voorzien. Hoe dit ook zij, vrijwel direkt na zijn bezoek klonk in verschillende verklaringen een meer optimistische toon door.

Op 22 februari schreef een Japanse journalist, dat Chen Yi, de Chinese minister van buitenlandse zaken, in een interview had toegegeven, dat er tussen zijn land en de Sowjet-Unie verschil van inzicht bestond over vraagstukken als "de strijd tegen het imperialisme" en "de toepassing van het beginsel van de vreedzame coëxistentie" doch dat hij zich over de oplossing van deze geschillen optimistisch had uitgelaten.

Op 23 februari sprak de Chinese plv. minister van defensie, in een boodschap ter ere van "de dag van het Russische leger", over de lang beproefde en onverbreekelijke eenheid tussen beide landen. Hoewel zulke uitlatingen ook in tijden van interne spanningen niet ongebruikelijk zijn, moest deze uitspraak, zo kort na het bezoek van Ponomarjow, wel een bijzondere betekenis hebben.

Er was echter nog meer. De Chinese radio-uitzendingen in het Russisch, eind februari 1962 gestart, handelden slechts bij uitzondering over de omstreden kwesties en kenmerkten zich in het algemeen door hun gematigdheid.

Afgezien van een enkele grofheid (op 1 maart 1962 vergat bijvoorbeeld het Sowjetblad "Izwestia" in een opsomming van vriendschapsverdragen het Chinees-Russische pact) viel er vanaf februari dus een zekere ontspanning te constateren in de verhouding tussen Moskou en Peking. In de maanden die volgden scheen de feitelijke ontwikkeling zulks te bevestigen.

Op de in maart te Wenen gehouden zitting van de Wereldvrede-raad liet de Chinese delegatie haar eis met betrekking tot de prioriteit van de nationale bevrijdingsstrijd vallen en gaf toe aan het Sowjet-voorstel om met voorrang een wereldconferentie voor algemene ontwapening bijeen te roepen (zie hiervoren blz. 2).

Het te Peking uitgegeven "Volksdagblad" deed op 3 april de voor

China ongewone uitspraak, dat nationale bevrijdingsbeweging en algemene ontwapening elkander steunen en versterken. Dit artikel werd een dag later afgedrukt in "Izwestia", zij het met weglating van enige qua strekking aan Moskou blijkbaar omwgevallige passages.

Het Chinese Nationale Volkscongres omschreef in een communiqué van zijn maart-zitting de vreedzame coëxistentie op een wijze, die de opvattingen van de Sowjet-Unie nabij kwam. Hierin werd over het voordien steeds gereleveerde tijdelijke karakter daarvan niet gerept, zo min als over het omstreden thema "onvermijdelijkheid van oorlogen".

De voor China bestemde uitzendingen van Radio Moskou toonden in april en mei 1962 een opmerkelijke vermindering van het aantal ideologische onderwerpen. In vijf weken tijds werden daarentegen niet minder dan een half dozijn voordrachten over de Russisch-Chinese vriendschap gehouden.

Ook bij andere gelegenheden, zoals bijvoorbeeld bij de herdenking van de 92ste verjaardag van Lenins geboorte, bleven - zulks in tegenstelling tot het vorige jaar - in wederzijdse beschouwingen steekeligheden achterwege.

Het feit dat het Chinees-Russische handelsverdrag na maandenlange, moeizame onderhandelingen eindelijk op 20 april tot stand kwam, past wellicht eveneens in dit beeld.

Opmerkelijk is, dat ook Moskou en Tirana zich gedurende deze maanden een zekere beperking oplegden in hun critiek op de wederzijdse standpunten. Men mag hierin ongetwijfeld een bevestiging zien van het vermoeden, dat alle bij het conflict betrokken partijen streefden naar verbetering van de onderlinge betrekkingen.

Zomer 1962: Nieuwe verwikkelingen

Hoewel uit verschillende uitlatingen zou kunnen blijken dat de tekenen van ontspanning symptomen waren van een toenadering, waarbij ook de principiële kwesties (vreedzame coëxistentie, ontwapening en nationale bevrijdingsstrijd) in het geding waren, kwamen de meningsverschillen hierover in de zomer van dit jaar weer in alle scherpste naar voren. Wat de aanleiding tot deze vernieuwde stellingname is geweest, bleef tot nu toe in het duister zoals het ook nog niet duidelijk is waarom na februari de vijandelijkheden waren opgeschort. Naar verluidt werd althans in China in deze tijd ontkend dat er ooit van een werkelijke ontspanning sprake zou zijn geweest en werden func-

tionarissen die zich daarover in positieve zin hadden uitgelaten, gekapitteld.

Een van de kwesties die in de nieuwe verwickelingen een rol speelden, was waarschijnlijk die van het Comecon-lidmaatschap en de daarmee verband houdende ideeën van Chroestsjow over de economische integratie van het Sowjet-blok. De Chinese leiders lieten er geen twijfel over bestaan dat zij China's economie op nationale leest wensten te schoeien en voorshands tot geen internationale aaneensluiting wilden overgaan. (Volgens Dr. J. Vintera, een functionaris van de Tsjechoslowaakse Plancmissie, zou Moskou in de stand van China's economie voorlopig nog een praktisch beletsel zien voor dit lidmaatschap - zie MO 10, 1962 blz. 2.)

Dat China op de Comecon-vergadering van 7 juni, tijdens welke vergadering Mongolië als lid werd toegelaten, niet vertegenwoordigd was, hield dan ook mogelijk verband met het feit dat China niet tot toetreden bereid was.

In het september-nummer van "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" verklaarde Chroestsjow in een artikel, dat ook in het CPSU-periodiek "Kommunist" werd afgedrukt, dat de communistische landen om de superioriteit van het socialisme te bewijzen niet alleen hun politieke, maar ook hun economische krachten dienden te bundelen. Hij bepleitte daarom een meer geïntegreerde communistische economische gemeenschap als tegenwicht tegen de EEG.

Zonder het hier met zoveel woorden te zeggen, suggereerde hij dat ook China lid moest worden van de Comecon. De Chinezen stelden daar tegenover, dat Chroestsjow en zijn medestanders zich aan de afwijking van het "economisme" schuldig maakten door economische vraagstukken te laten prevaleren boven algemeen politieke problemen.

Op het congres voor algemene ontwapening en vrede, dat in juli te Moskou werd gehouden, conformeerden de Chinezen zich nog aan de opvattingen van Moskou, waartoe zij zich in maart te Wenen uitdrukkelijk verbonden hadden. Bij de eerstvolgende gelegenheid echter, nl. op de 8e conferentie tegen A- en H-Bommen, die in augustus te Tokio werd gehouden, dreven zij een resolutie door, die in zoverre belangrijk afweek van die der Sowjet-Russische afvaardiging, dat nu opnieuw de nationale bevrijdingsstrijd voorop werd gesteld. Toen kort daarop van de zijde der Chinezen werd opgemerkt, dat de conferentie van Tokio het belangrijkste internationale overleg van 1962 was geweest (dus belangrijker dan het Moskouse congres voor ontwapening), was het duidelijk dat de dagen van verzoening voorbij waren.

De Russische politiek van toenadering tot Joegoslavië en de belofte om straaljagers te leveren aan India moesten de Chinezen wel zeer onwelgevallig zijn. Toen op 1 september bekend werd gemaakt dat de Russische president Brezhnev een officiëel bezoek aan Joegoslavië zou brengen, was voor China de maat vol. Het ging opnieuw tot de aanval over.

De perscampagne werd geopend met een artikel in de "Rode Vlag" van 5 september, waarin de economische politiek van Joegoslavië scherp werd becritiseerd. Het "Volksdagblad" zette de polemiek voort in een beschouwing van 17 september, waarbij Tito's gesprek van 6 augustus met de Amerikaanse journalist Drew Pearson stof voor critiek leverde. Het Chinese blad herinnerde aan de Verklaring van Moskou van 1960 der 81 partijen, waarin gesteld is dat de Joegoslavische leiders het marxisme-leninisme hebben verraden. Het "Volksdagblad" beriep zich hierbij tevens op de oproep tot verdediging van de communistische beweging tegen de anti-leninistische ideeën van de Joegoslavische revisionisten.

Op 18 september volgde een derde artikel, waarin de verklaringen van Tito nader werden ontleed. Tito was schaamteloos genoeg om te beweren dat de oorzaak van oorlogen tegenwoordig niet meer bij de imperialistische landen maar bij de socialistische landen zelf gezocht moest worden, aldus het gekleurde en tendentieuze verslag dat de Chinezen van dit onderhoud gaven.

Van 24 tot 27 september jl. vond het 10e plenum van het centraal comité van de CP-China plaats. Het na afloop uitgegeven communiqué legde eveneens sterk de nadruk op de strijd tegen het revisionisme. Tjou En-lai sprak enkele dagen later over de pogingen van de moderne revisionisten om China te isoleren.

Op 8 oktober publiceerde het "Volksdagblad", zonder commentaar, uittreksels uit de Tass-berichten over het bezoek van president Brezhnev aan Joegoslavië, waaruit moest blijken hoezeer de opvattingen van Moskou en Belgrado elkander naderden. De goede verstaander kon hieruit de conclusie trekken dat ook Chroestsjow revisionist moest zijn.

* * *

De in vinnigheid toenemende Chinese aanvallen op de Chroestsjow-politiek waren gedurende deze maanden de voorbode van een zich opnieuw toespitsende crisis. Cuba, het conflict China-India en de verdere

toenadering tussen de Sowjet-Unie en Joegoslavië verdiepten de tegenstellingen in de communistische beweging op een dramatische wijze. Weliswaar nam Peking de Albanese oproep tot het uitstoten van de revisionisten uit de internationale communistische beweging niet over (zie MO 11-1962 betreffende een artikel in "Zeri I Popullit" van 13 oktober), doch de "Rode Vlag" publiceerde nagenoeg tezelfder tijd een beschouwing van even radicale strekking. Daarbij werd herinnerd aan de ontwikkeling voor en gedurende de eerste wereldoorlog, toen er een scheiding tot stand kwam tussen de Russische Bolsjewiki onder leiding van Lenin en de Mensjewiki en de grootste en meest invloedrijke sociaal-democratische partij, de Duitse, verraad pleegde aan het beginsel van het proletarisch internationalisme.

Peking had met dit artikel onmiskenbaar de bedoeling de CPSU-leiding voor het hoofd te stoten.

Er stonden echter nog ernstiger moeilijkheden voor de deur.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De verkiezingen

Sinds 1946, toen de CPN bij de verkiezingen voor de vertegenwoordigende lichamen nog ongeveer 10 % van het totaal der uitgebrachte stemmen behaalde, is haar invloed in deze organen gaandeweg verminderd. De uitslag van de Kamerverkiezingen van 1959 kan voor wat betreft de CPN gelden als een voorlopig dieptepunt. De in maart 1962 gehouden Statenverkiezingen leverden de communisten weliswaar nog een duidelijk verlies op t.a.v. die in 1958, maar vergeleken met de Kamerverkiezingen van 1959 steeg het landelijk CPN-percentages van 2,41 naar 2,93 , overeenkomende met een toename van ca. 32.000 stemmen. Marcus Bakker - toen nog propagandasecretaris - meende dan ook op de 1 mei-meeting in Amsterdam te mogen stellen, dat de CPN-winst bij de Statenverkiezingen een "definitieve ommekeer" in de positie van de partij had ingeluid.

Bij de Gemeenteraadsverkiezingen van 30 mei won de CPN nogmaals rond 9000 stemmen. Daarmee steeg het landelijk CPN-percentages tot ca 3,1 , d.w.z. juist iets boven het percentages van 2,99 , dat de CPN en de dissidente Bruggroep in 1959 tezamen behaalden. Hiermede bleek de CPN dus de gevolgen van de scheuring in de partij uit de jaren 1958/1959 wel te boven te zijn gekomen.

Bij de verkiezingen van maart en mei boekten de communisten nagenoeg in het gehele land winst, met name echter in bepaalde agrarische en industriegebieden.

Haar successen hadde CPN o.m. te danken aan het niet deelnemen van de toenmalige Bruggroep (thans Socialistische Werkers Partij) aan de stembusstrijd. De enige uitzondering hierop vormde de deelneming van de SWP aan de Amsterdamse raadsverkiezingen, welke haar overigens nog geen 4000 stemmen en mitsdien geen enkele zetel opleverde. Mede door dit optreden van de SWP verloor de CPN in Amsterdam evenwel bijna 1400 stemmen. Niettemin behield zij haar zes zetels in de hoofdstedelijke gemeenteraad. Het CPN-stemmenverlies werd door "De Waarheid" aangeduid als het "begrafenis-geld", dat de partij voor de Gortzak-groep moest betalen.

De vooruitgang van de CPN werd in de communistische commentaren

toegeschreven aan een toenemende ontevredenheid van een deel van het Nederlandse kiezerskorps over het beleid van de regering en over de wijze waarop de PvdA-leiding hiertegen oppositie had gevoerd. Als kernpunten werden hierbij aangewezen: de loonpolitiek, de kwestie Nieuw-Guinea en het probleem der atoombewapening.

De CPN-leiding, die o.m. in de partijbestuursvergadering van 16/17 juni 1962 de verkiezingsresultaten besprak, schreef de PSP-stemmenwinst grotendeels toe aan emotionele factoren. "Niet de PSP won, maar haar leuzen", zo luidde een van haar commentaren. Gealarmeerd door de PSP-winst bij de Statenverkiezingen en deze emotionele factor onderkend, werd in het CPN-program voor de Raadsverkiezingen dan ook reeds een grotere plaats ingeruimd aan de politieke leuze: "Nederland neutraal en atoomvrij".

De resultaten van beide verkiezingen achtte de CPN-leiding overigens een "overwinning van de linkse krachten" in Nederland. Ook partijleider De Groot - zelf gedurende de verkiezingsstrijd in Moskou - werd in de victorie betrokken. Het was, zo werd gesteld, zijn politiek beleid dat deze vruchten had afgeworpen.

Het partijbestuur sprak in zijn zitting van juni nogmaals de overtuiging uit, dat thans de weg vrij was voor verdere vooruitgang en versterking van de CPN. Men ontveinsde zich echter niet, dat het bereiken van dit doel met name zou afhangen van de tegenover PSP en PvdA te volgen politiek.

In een resolutie van het partijbestuur werd de leiders van PSP en PvdA verweten een politiek te voeren, die in strijd was met de wensen van hun eigen aanhang. Daardoor vormden zij een hinderpaal op de weg naar eenheid van alle voorstanders van de vrede, van alle "democraten". Deze laatste werden opgeroepen tot eenheid van actie. Zo dienden "alle gemeenteraadsleden van de linkerzijde" samen met de communisten "wederstand te bieden aan de regeringspolitiek". Een eerste stap in die richting achtte de CPN de opnemings van communisten in de gemeentelijke raadscommissies en de verkiezing van communisten als wethouders, "waar dit in overeenstemming is met de positie van de CPN".

Op dinsdag 4 september vond in de Nederlandse gemeenten, doorgaans na voorafgaand overleg tussen de raadsfracties, deze verdeling van wethouders-portefeuilles plaats. Tevens kozen vele gemeenten hun commissies van bijstand. In tal van raadscommissies werden communisten verkozen: in sommige gemeenten voor het eerst sedert 1948, in andere

gemeenten in meer commissies dan voorheen. Verder werden communisten tot wethouder verkozen in Finsterwolde (2) en Koog a/d Zaan (1).

Eenheidspolitiek

De communistische eenheidspolitiek kreeg medio 1962 vanuit Moskou een nieuwe stimulans. Aanleiding daartoe vormde de Dimitrov-herdenking, waarin vooral een door CPSU-secretaris Kuusinen op 18 juni uitgesproken rede en een artikel van de CPSU-secretaris Ponomarjow in het blad "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" van juli belangrijke elementen vormden. Ponomarjow betoogde, dat de beginselen, waarop de strijd voor een volksfront in Dimitrovs dagen was gebaseerd, in menig opzicht hun betekenis hadden behouden voor de strijd, die thans door de communistische partijen wordt gevoerd om een "brede democratische en anti-monopolistische beweging" op te bouwen.

In samenhang daarmee diende als hoofdgevaar voor de internationale communistische beweging niet meer het revisionisme, maar het dogmatisme en sectarisme te worden gezien: "Wil men een massa-partij opbouwen, dan moet men de oude ziekte van het sectarisme overwinnen", aldus een officiëel commentaar, dat in dit verband in VVS van augustus werd gegeven.

Hoewel mag worden aangenomen dat deze positiebepaling van de CPSU ook voor de CPN de nodige lessen bevatte, bleek hiervan in het optreden naar buiten voorshands nog niets.

In dit verband valt niettemin de aandacht op het besluit van het dagelijks bestuur van de CPN van 2 juli (Waarheid - 4 juli), waarbij een officiële verklaring van de SWP over de verkiezingsuitslag werd aangegrepen om de nutteloosheid aan te tonen van een voortzetting van het bestaan der SWP als politieke partij. Daaraan werd van CPN-zijde het aanbod toegevoegd, gericht tot de aanhang van de SWP (ondertekenaars en indieners van kieslijsten uitgezonderd), zich opnieuw voor het CPN-lidmaatschap aan te melden.

Men is geneigd een direct verband te leggen tussen deze verklaring en de terugkeer van Paul de Groot uit de Sowjet-Unie op 25 juni. Een spontaan betoonde welwillendheid jegens revisionisten kon van Paul de Groot nauwelijks worden verwacht.

Had ook hij in Moskou begrepen, dat voortaan het "sectarisme en het dogmatisme" - en niet meer het "revisionisme" - als hoofdgevaren voor de communistische beweging zouden gelden? Was hem te verstaan gegeven, dat toenadering tot de sociaal-democratie moeilijk zou zijn als

men eerst niet de verzoenende hand had toegestoken aan de jongste dissidenten uit de CPN, grotendeels gegroepeerd in de SWP? Het is mogelijk. Doch, evengoed zou het kunnen zijn, dat De Groot hiermee - nog zo kort na de verkiezingen - een tactische manoeuvre heeft willen uitvoeren om verdeeldheid te zaaien in SWP-kring en ook de laatste resten van deze partij het voortbestaan nagenoeg onmogelijk te maken.

Een feit is namelijk, dat De Groot kort na zijn terugkeer uit Moskou en ook nog in de loop van augustus 1962 duidelijk heeft laten uitkomen dat hij het revisionisme voor de CPN nog als hoofdgevaar aanmerkte.

De partijlijn bleef voor wat betreft de eenheidspolitiek gedurende de zomermaanden dan ook nog hoofdzakelijk bepaald door de nieuwe situatie na de Staten- en Raadsverkiezingen en niet door bepaalde koersveranderingen in Moskou. Bovendien werd de aandacht van de partijleiding nog teveel in beslag genomen door de - hierna te memoreren - reorganisatie in de CPN-top. Het opnemen van CPN'ers in verschillende gemeenteraadscommissies verlokte menig partijcommentator in deze dagen tot de conclusie, dat het anti-communisme in Nederland duidelijk op zijn retour was. De houding van "Suurhof en de zijnen" had niet de instemming van de PvdA-leden en lagere kaders. Reeds het Nieuw-Guinea petitionnement van de PvdA in Amsterdam - dat betrekkelijk kort voor het accord tussen Indonesië en Nederland werd gehouden - illustreerde, volgens communistische visie, de druk waaraan de leiding van die partij van binnen uit en van onder op, bloot stond. Het toonde tevens de mogelijkheid aan tot eenheid van actie van communisten en socialistten.

In deze geest schreef De Groot ook zijn artikelenserie "Lektuur van de ziekenkamer", waarin hij zich moeite gaf de indruk weg te nemen, als zou de CPN in haar huidige gedaante nog altijd even oorlogszuchtig en anti-sociaaldemocratisch zijn als weleer, rondom 1920.

Eerst de verschijning van het PvdA-rapport "In dienst van de vrede", waarvan "De Waarheid" op 22 september een samenvatting publiceerde, gaf de eenheidspolitiek van de CPN meer vaart en haar leiding meer visie. Dit rapport moet de partijleiding eerst recht in de overtuiging hebben gesterkt, dat de CPN met de eenheidspolitiek op de juiste weg was, met een perspectief naar "nieuwe mogelijkheden".

Dat dit rapport voor de CPN-leiding onverwacht kwam en mogelijk als een niet onaangename politieke verrassing, zou hieruit kunnen worden afgeleid, dat een officieel commentaar erop pas in "De Waarheid" van 25 september verscheen. Dit oordeel was overigens nog vrij scherp,

althans minder mild dan latere CPN-reacties. Waarschijnlijk werd het artikel geschreven door Paul de Groot, die diezelfde dag nog spoorlags naar Moskou vertrok. Eerst op 8 november zou hij in Nederland terugkeren.

De afwezigheid van Paul de Groot en daarmee het ontbreken van nadere richtlijnen voor de eenheidspolitiek deed zich geducht gelden. De partijbestuurders beperkten zich ertoe de vóór 25 september ingeslagen koers te blijven volgen. Dit bleek o.m. uit de hantering van De Groots "ziekenkamer"-argumenten op verschillende vergaderingen. Ook de uitspraak van het dagelijks bestuur d.d. 25 oktober over de kwestie Cuba - gedaan bij afwezigheid van H. Hoekstra en M. Bakker, die op 24 oktober eveneens onverwacht naar Moskou vertrokken - kon daarop duiden. Met verwijzing naar de Cubaanse gebeurtenissen werd zonder meer geconcludeerd tot de noodzaak van eensgezind optreden van alle vrede-lievende mensen, "in het bijzonder van de linkse krachten in ons land".

Het CPN-topkader beseftte, dat er "nieuwe initiatieven" voor wat betreft de eenheidspolitiek konden worden verwacht, maar wist er - bij afwezigheid van de hoogste leiding - kennelijk nog niet het rechte van. Ook de sobere aanduidingen in het communiqué van de CPSU-CPN-ontmoeting in Moskou op 4 november jl. gaven alsnog onvoldoende richtlijnen voor het terzake te voeren beleid.

Hoewel reeds kort na de terugkeer van De Groot, Hoekstra en Bakker uit de USSR een begin zal zijn gemaakt met de formulering van de CPN-stellingen over de eenheidspolitiek, duurde het toch tot 23 november jl. vooraleer deze werden gepubliceerd (zie het voorgaande MO). In de onmiddellijk daaraan voorafgaande weken gaf "De Waarheid" met hernieuwde ijver bekendheid aan alle verschijnselen, die het succes van de CPN-eenheidspolitiek heetten te bevestigen. Extra moed om op de ingeslagen "eenheidsweg" voort te gaan putte de CPN uit het advies van de Franse socialistische leider Mollet, om bij de parlementsverkiezingen op 18 en 25 november de voorkeur te geven aan communistische kandidaten, als tussen een communist en een gaullist moest worden gekozen.

De totstandkoming en de publicatie van de "stellingen" geschiedde zonder voorafgaande raadpleging van het partijbestuur. Zij werden namelijk achteraf goedgekeurd in de partijbestuurszitting van 1 en 2 december. Formeel gesproken behoeft de in de stellingen aangegeven partijlijn voorts nog tevens de goedkeuring van het CPN-congres, dat in de loop van 1963 zou moeten worden belegd.

Het is overigens duidelijk, dat de thans gepubliceerde stellingen de eerste officiële en afgeronde omschrijving van de nieuwe koers van de CPN vormen en tevens dat zij "een ruk naar rechts" te zien geven.

Het gaat hier - reëel of niet - in eerste instantie om de communistische bereidheid tot vorming van een soort volksfront in ons land, waarvoor de komende Kamerverkiezingen als springplank zouden moeten dienen. De CPN stelt zich tot taak de smidse te zijn van de grootst mogelijke eenheid van optreden tussen haar en de andere hiervoor gegadigden (PSP, PvdA en NVV). De CPN verlangt zelf evenwel géén ministerportefeuilles.

Het verder liggende doel van deze eenheidspolitiek is - gelijk ook de "Prawda" van 28 november het meer algemeen stelde - "hereniging van de arbeidersklasse in politieke zin".

Een bijzonder en nieuw element in de huidige stellingname van de CPN vormt wel de eis dat Nederland het lidmaatschap van NAVO (en EEG) moet opzeggen. Tot dusver werd immers het standpunt gehuldigd, dat Nederland binnen de NAVO een neutraliserende invloed kon en moest uitoefenen.

Het feit, dat in de zgn. minderheidsnota van het genoemde PvdA-rapport eveneens een afwijzende houding tegenover de NAVO wordt ingenomen, is aan de nieuwe positiebepaling van de CPN niet vreemd.

De partijbestuurszitting van 1, 2 december en de daarop volgende partijconferentie van 15, 16 december stonden opnieuw geheel in het teken van de eenheidspolitiek. In zijn rede op 1 december ("De Waarheid" van 4-12-'62) waarschuwde De Groot voor ongerechtvaardigd optimisme bij de verwezenlijking van de eenheidspolitiek in haar nieuwe vormgeving. Opvallend in zijn rede was vooral zijn woordkeus t.a.v. de kwesties revisionisme en sectarisme. Hoewel het revisionisme nog steeds bestreden moet worden, "wordt in de nieuwe situatie het sectarisme voor deze partij een steeds groter gevaar". Onder "sectarisme" verstaat De Groot - getuige de conferentie van 15, 16 december met name de tegenzin van sommige communistische arbeiders om NVV-lid te worden.

In De Groots inleiding op laatstgenoemde conferentie frappeert vooral de verklaring, dat de CPN tot het uiterste moet gaan (eenheid-onvoorwaardelijk en tot elke prijs -; alles wat haar tegenhoudt moet opzij) om in 1963 de vorming van een "arbeidersregering" tot realiteit te maken. Dit betekent intussen niet, dat het De Groot c.s. onverschillig laat op welke partij men zijn stem uitbrengt. Integendeel, hoe groter het aantal CPN-stemmen, zo wordt geargumenteerd, des te krachti-

ger zal zij kunnen optreden voor de formatie van een regering in de door de CPN gewenste zin. Ook de ledenwerving zal opnieuw met kracht ter hand moeten worden genomen.

De organisatie

Versterking van de eigen partijorganisatie is dan ook allerminst een zaak van de tweede orde. Er zijn een aantal chronische problemen, zoals de financiering van de partij, de teruggang in ledental en Waarheidabonnees en het tekort aan kader.

Wat de financiële situatie betreft: weliswaar mag de CPN terugzien op een succesvolle actie tot ondersteuning van het donatie-fonds (ruim f. 175.000 aan giften), de komende verkiezingen zullen opnieuw grote offers van de partijgenoten vragen. Voor de tweede maal in korte tijd stelt de leiding zich ten doel een dergelijke grote geldsom te doen bijeen brengen.

Ook aan het kadertekort zit een financiële kant. Het afgelopen jaar zag de partij zich n.l. verschillende medewerkers ontvallen, hetzij door inperking van het aantal werknemers in partijdienst, hetzij door vrijwillige ontslagname op grond van "onderbetaling". Met name bij de partijdrukkerijen schiep dit laatste problemen op het gebied van de personeelsbezetting.

Ook het feit, dat de scholing jarenlang schromelijk werd verwaarloosd, heeft ertoe geleid, dat onvoldoende jong kader - ter vervanging van het oude - beschikbaar is.

In de top van de CPN deden zich in het afgelopen jaar eveneens moeilijkheden voor, die doelmatige functionering van de partijorganisatie in de weg stonden. De partij zag zich haar actieve en kundige dagelijks bestuurder Piet Bakker (vrijgestelde voor het bedrijfswerk) door de dood ontvallen. Hij kwam om het leven bij de treinramp te Harmelen in januari 1962. Over een gelijkwaardige vervanger beschikte men niet. Bakkers taak rust thans op de schouders van Henk Clerx, die zijn voorganger ook als lid van het dagelijks bestuur opvolgde. In diezelfde maand werd De Groot - door een lichte beroerte getroffen - gedwongen zijn partijwerkzaamheden te onderbreken. Hij zocht van 9 maart tot 25 juni herstel van gezondheid in de Sowjet-Unie. Zijn ziekte maakte de zijnerzijds reeds eerder geopperde wens tot terugtreding uit de partijleiding nog urgenter. Deze ontwikkeling vormde dan ook de inleiding tot de latere reorganisatie, welke met de partijbestuursvergadering

van 1 september officieel haar beslag kreeg. Met name Harry Verheij - tot dat moment plaatsvervangend algemeen secretaris - werd van deze reorganisatie het slachtoffer. Hij bleef nog wel lid van het dagelijks bestuur en van de Amsterdamse Gemeenteraad, waarin hij Leen Seegers als CPN-fractie-voorzitter opvolgde. Tevens belaste de partijleiding hem met de landelijke instructie op het gebied van het gemeenteraadswerk.

De functie van algemeen secretaris werd vervangen door die van voorzitter: Paul de Groot werd als zodanig benoemd. Hij blijft voorlopig lid van de Tweede Kamer en is gekozen tot lijststaanvoerder van de CPN bij de komende verkiezingen. Overigens zal hij zijn partijwerkzaamheden zoveel mogelijk beperken.

Marcus Bakker blijft de voornaamste woordvoerder van de (thans) drie man sterke CPN-fractie in de Tweede Kamer. Om hem voor dit werk meer armslag te geven moest hij zijn secretariaatsfunctie (propaganda-secretaris) opgeven. Hoewel ook hem bij tijd en wijle de critiek niet bespaard bleef, vervult hij nog steeds een vooraanstaande functie in de partij. Dit bleek o.m. ook wel uit het feit, dat hij samen met De Groot en Hoekstra deelnam aan de besprekingen met de CPSU van november jl.

Het CPN-secretariaat is ten gevolge van de jongste mutaties teruggebracht tot twee figuren, de organisatiesecretaris Henk Hoekstra - momenteel de eerste man na De Groot - en de bureausecretaris Jaap Wolff. Voor een aantal bijzondere taken (het organisatiewerk, het bedrijfswerk, de werfactie en de scholing) werd aan hen nog een viertal medewerkers toegevoegd, die officieel echter geen deel uitmaken van het secretariaat.

Aangenomen mag worden dat in de nieuwe constellatie voorshands geen verandering zal worden aangebracht. Op de partijconferentie van 15 en 16 december jl. kwam de jongste reorganisatie nauwelijks ter sprake, hoewel zulks toch wel was aangekondigd. Slechts terloops werd harnieuwde critiek op Verheij geuit; zijn leiding was tijdens De Groots afwezigheid te aarzelend geweest.

Internationaal contact

De voornaamste communistische bijeenkomsten in het buitenland, waar de CPN zich in 1962 liet vertegenwoordigen, waren de volgende:

Maand:	Bijeenkomst:	Plaats:	Afgevaardigde:
mei	conferentie over pro-	Praag	Annie Averink

Maand: Bijeenkomst: Plaats: Afgevaardigde:

	blemen werkende vrouw		
juni	21e congres Deense CP	Kopenhagen	Jaap Wolff
juli	Wereldvredeconferentie	Moskou	Tjalle Jager
november	Revolutieherdenking; Conf. CPN-CPSU	Moskou	Paul de Groot
november	8e congres Bulgaarse CP	Sofia	Ab v. Turnhout
november	congres Hongaarse CP	Boedapest	Gerard Maas
december	10e congres Italiaanse CP	Rome	Joop Wolff
december	12e congres Tsj.Sl. CP	Praag	Annie Averink

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

De "Mantels" in 1962

Algemeen

Het Chinees-Sowjetrussische geschil is in de communistische mantelorganisaties duidelijk merkbaar geweest. Dit was niet zozeer het geval in het optreden van deze organisaties naar buiten, als wel in de opstelling der partijen op vergaderingen en congressen (zie ook hoofdstuk I).

Toen de Wereldvredeesraad in december 1961 in Stockholm bijeen kwam, rees van de zijde der Chinese delegatie fel verzet tegen het voorstel om medio 1962 een wereldcongres te beleggen voor algehele ontwapening en vrede. Immers Lao Tsjeng Tsji stelde de strijd voor de onafhankelijkheid van de koloniale gebieden primair, maar de Sowjet-afgevaardigde Alex Soerkow verklaarde voorzichtig: Indien men de nationale bevrijdingsoorlogen met succes wil beëindigen, dan moet het uitbreken van een oorlog met atoomwapenen worden voorkomen, anders zal er niemand meer te bevrijden zijn.

Een minderheid van gedelegeerden uit Korea, Afrika en Zuid-Amerika steunde de Chinezen, maar de overigen kozen de zijde van Soerkow en het bedoelde congres is inmiddels inderdaad gehouden.

Teneinde de radicale minderheid niet al te bitter te stemmen werd tevens bepaald, dat een congres voor de nationale zelfstandigheid eveneens zou worden georganiseerd en wel voor landen in Azië, Afrika en Zuid-Amerika. Dit congres moet nog plaatsvinden.

Tegenover de westelijke wereld werd de schijn van eenheid gehandhaafd. De Engelse professor J.D. Bernal, voorzitter van de WVR, de Wereldvredeesraad, sprak tijdens een persconferentie in maart in Wenen van een "onbeduidend verschil in opvatting" tussen de Russen en de Chinezen. In het algemeen, zo verklaarde hij, ondersteunt de Wereldvredeesraad "alle tegen het kolonialisme strijdende volkeren".

In de USSR nam men het conflict wel ernstig op. Er werd een uitgebreid congres-comité opgericht, waarin vele vooraanstaande figuren uit het openbare leven zitting hadden, en dat kennelijk moest dienen

om de Chinese opposanten c.s. te laten zien, dat de publieke opinie geheel achter de politiek van vreedzame coëxistentie der Sowjet-regering stond. Bernal wist trouwens zelf ook wel beter, want naderhand verklaarde hij, dat in de landen waar de nationale bevrijding politiek en economisch het centrale probleem is, de nationale vredescomité's de taak hebben duidelijk te maken op welke wijze de strijd voor de ontwapening de strijd voor de onafhankelijkheid versterkt. Eind mei werd in Moskou door het Russische congres-comité een nationale voorbereidingsconferentie belegd, waar werd vastgesteld, dat de Sowjet-Unie zowel de vreedzame coëxistentie verdedigt als steun verleent aan de onderdrukte volkeren.

De toon van het wereldcongres voor algemene ontwapening en vrede - van 9-14 juli 1962 in Moskou - was nochtans tamelijk fel anti-westers. Vooral de Verenigde Staten van Noord-Amerika moesten het ontgelden. Zelfs de schijn van onpartijdige vredelievendheid werd niet gehandhaafd. De toen recente Amerikaanse proefexplosie in de Van Allan-stralingsgordel misprezen de populaire Sowjet-astronauten Gagarin en Titow als een "nieuwe daad tegen de vrede en de mensheid". Hoogtepunt van het congres was ongetwijfeld de rede van Chroestsjow, die de intensieve bewapening van de Sowjet-Unie goedpraatte onder verwijzing naar de "dreiging van agressieve, westerse machten".

Ook in de WFDJ, de Wereldfederatie van Democratische Jeugd en de IUS, de Internationale Unie van Studenten, die in de zomer van 1962 respectievelijk te Warschau en Leningrad congresseerden, kwam het verschil in opvatting naar voren. De Chinese jeugd-afgevaardigde Wang Shao-hua becritiseerde het voorstel van de Sowjet-Russische vice-voorzitter van de WFDJ, Sergei Pawlow om een Europese ontwapeningsconferentie van jeugd- en studentenorganisaties te beleggen. Zijn bezwaar richtte zich voornamelijk tegen de nadrukkelijke propaganda voor algemene ontwapening. Hij achtte universele ontwapening niet de enige en fundamentele mogelijkheid.

De secretaris-generaal van de IUS, Noori Abdel Razzak Hussein uit Irak, had daarentegen reeds eerder verklaard, dat het onjuist was te veronderstellen, dat de politiek ter versterking van de vrede ten koste gaat van de anti-koloniale strijd: zij zijn juist organisch verbonden. Het zou verkeerd zijn, aldus voerde Hussein in een politiek doorzichtige beeldspraak aan, een Chinese muur tussen beide op te richten.

In de IDVF, de Internationale Democratische Vrouwenfederatie en

in het WVV, het Wereldvakverbond, was de situatie in 1962 welhaast gelijk. De Chinezen verzetten zich tegen de h.i. te voorzichtige Sowjet-politiek van de vreedzame coëxistentie en vonden daarbij enige Aziatische (waaronder de Indonesische), Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse organisaties (Cuba) aan hun zijde. De communistische organisaties in Europa waren - met uitzondering van Albanië - echter allen op de hand van de Sowjet-Unie.

Critiek en verweer

Zowel op het Wereldcongres voor algemene ontwapening en vrede als tijdens het Wereldjeugdfestival en op het IUS-congres zagen de communisten zich door buitenstaanders becritiseerd. De Britse, pacifistische Campaign of Nuclear Disarmament (CND) en het eveneens Britse Committee of 100 (ultra-pacifistisch met "ongehoorzaamheids-acties"), beide vertegenwoordigd op het vredescongres in Moskou, veroordeelden de kernproeven in het algemeen, ook de Sowjet-Russische. Op de vijfde dag van het congres betrok een aantal pacifisten uit het Westen zelfs tegen de zin der Sowjet-Russische autoriteiten een "stille wacht" op het Rode Plein in Moskou.

De talrijke communistische gedelegeerden betoogden evenwel, dat de Sowjet-kernproeven noodzakelijk waren om het oorlogszuchtige Westen in toom te houden. De demonstratie op het Rode Plein heeft mogelijk bij sommige deelnemers een gunstige indruk nagelaten - zij was nochtans door de straffe orde-maatregelen van het stadsbestuur volkomen onbereikbaar voor de "man in the street", de bevolking van de hoofdstad der USSR.

De organisatoren van het 8e Wereldjeugdfestival in Helsinki hadden uitgebreide voorzorgen genomen ter handhaving van orde en discipline. Daar waren twee beweegredenen voor: in de eerste plaats had de Finse regering er kennelijk slechts noodgedwongen in toegestemd het festival binnen haar landsgrenzen te doen houden en was het Finse publiek daar allerminst voorstander van. In de tweede plaats had het 7e Festival van 1959 in Wenen geleerd, dat rekening gehouden moest worden met mogelijke contra-activiteiten van niet-communistische groepen. Deze werden van communistische kant zonder meer als "fascistisch" aangeduid. Bij voorbaat werd onmiddellijk na aankomst in Finland aan elke delegatie als gids een Fin toegevoegd. Deze bleef voor de duur van het festival bij "zijn" groep. Wellicht vervulden deze lieden dezelfde

taak als eertijds de zgn. Betreuer in Wenen, die voor de festivalleiding een klein, betrouwbaar instrument vormden, waarmede deze leiding dagelijks nauwkeurig op de hoogte bleef van hetgeen in de delegaties leefde.

Toegangskaarten voor de verschillende onderdelen van het jongste wereldjeugdfestival waren slechts via de "betrouwbare" delegatie-leidingen verkrijgbaar. Anti-communistische en zelfs neutralistische leuzen (zoals "No more tests in East and West") werden geweerd. De Nederlandse student Hans Beuker, die in Helsinki tijdens een studentenseminarium adviseerde om veeleer aandacht te besteden aan het levende Russische imperialisme dan aan het snel verdwijnende westerse kolonialisme, kon zijn toespraak niet beëindigen door de luidruchtige reacties uit de zaal.

Een afgevaardigde van de Japanse studentenvereniging Zengakuren op het 7e IUS-congres in Leningrad veroordeelde het besluit van de Sowjet-regering van 21 juli tot hervatting van de kernproeven. Bovendien roerde hij het conflict Moskou-Peking aan. Zijn gehoor barstte uit in luid gelach en gefluit en reageerde tevens met voet-gostamp. Een Chinese gedelegeerde antwoordde hem en verklaarde, dat elke poging om tweespalt te doen ontstaan in het socialistische kamp tot mislukking was gedoemd.

Een Deense afgevaardigde sprak op hetzelfde IUS-congres nog over de Hongaarse opstand van 1956 en over bepaalde tegen de Oostduitse jongeren gerichte maatregelen. Volgens hem was het congres niet vrij, daar het beïnvloed werd door de positie van de Sowjet-Unie als ontvangend land. De IUS, aldus deze Deense spreker, regelde zijn financiën geheel binnenskamers, zodat contrôle niet mogelijk was. De congresleiding kwam in het geweer. Voorzitter Jiri Pelikan verklaarde niet te begrijpen waar deze woordvoerder het over had. Een bestuurder van de Hongaarse studentenorganisatie verklaarde, dat in Hongarije "en de DDR" geen onderdrukking bestond. Hij nodigde de Deen uit zich persoonlijk in zijn land te komen overtuigen.

Vredesbeweging

De Nederlandse Vredesraad, in 1961 verlamd door interne twisten, werd eind januari 1962 opnieuw samengesteld en kwam daardoor geheel in communistische handen. Tjalle Jager, partijbestuurder van de CPN en de bekende Dr. Maria Bourgonje Minnaert-Coelingh trokken aan de touwtjes.

De nieuwe vredesraad beval de vorming van plaatselijke comités aan, waarschijnlijk door tussenkomst van de partij-organen. De eerste actie van deze NVR werd afgestemd op de "anti-koloniale" strijd: overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië. "Slechts een werkelijk nationale beweging zal er in slagen onmiddellijke onderhandelingen over de overdracht tot stand te brengen", aldus mevrouw Minnaert-Coelingh op dit congres van de NVR.

De nieuwe vredesraad heeft weinig gedaan om deze "nationale beweging" te bevorderen en toonde zich partijdiger dan ooit. Uit de nieuwe grondslag bleek, dat men geen "steriel pacifisme" nastreefde maar duidelijk wilde maken waar en door wie het oorlogsgevaar bestaat en welke groepen daar belang bij hebben. Zo beschouwd was er voor de NVR nauwelijks een eigen taak naast die van de partij-propagandisten. Opvallend passief is de vredesraad gebleven. In het voorjaar en de vroege zomer deed men weinig meer dan een halfslachtige poging om een brede Nederlandse delegatie naar het wereldvredescongres in Moskou te zenden. Van ondersteuning van de congresbesluiten, waartoe de NVR na afloop nogal ambitieus besloot, kwam niet veel terecht.

De leiding van de CPN bleek niet ten onrechte ontevreden over deze gang van zaken. Naar het thans lijkt is de NVR nauwelijks meer dan een tamelijk onbekend kantoor in Amsterdam, dat voor de uitvoering van acties niet op eigen krachten kan steunen maar geheel is aangewezen op de welwillendheid en de medewerking van de CPN-leden in den lande.

Overige mantelorganisaties

In de andere mantelorganisaties van de CPN is de toestand vrijwel ongewijzigd gebleven. In het algemeen nam de aanhang nog iets af, maar in de organisaties koesterde men de hoop toch voorbij het dieptepunt te zijn geraakt.

Uit het feit, dat de CPN bij de raads- en statenverkiezingen van 1962 een netto winst van circa 40.000 stemmen maakte, wordt de conclusie getrokken dat ook voor de "mantels" de positieve belangstelling zal toenemen.

De internationale problemen hebben nauwelijks enige invloed gehad op de propagandistische activiteiten. De manifestaties en campagnes van de communistische hulporganisaties bleven beperkt van omvang bij gebrek aan eigen krachten. In deze periode van hoogconjunctuur kon

slechts gerecruteerd worden uit milieus, die reeds vroeger communis-
tisch georiënteerd waren. De randfiguren en de meelopers of fellow-
travellers zijn goeddeels afgevallen.

Het jaar 1962 leverde nog enkele markante voorbeelden van poli-
tieke eigengereidheid. Terwijl in brede lagen der bevolking van ons
land een voorzichtige opinievorming plaats vond ten aanzien van de
problemen om Nieuw-Guinea, stortten de mantelorganisaties zich hals
over kop in het politieke avontuur en stelden zich onvoorwaardelijk
op het Indonesische standpunt, hetgeen hun impopulariteit nog ver-
grootte. Zij vergeleken de Nederlandse regering met de ultra's van de
Franse OAS in Algerije en het ANJV herinnerde in eigen kring met in-
stemming aan het optreden van de voormalige Nederlandse militair Piet
van Staveren, die tijdens de politieke actie op Java was gedeserteerd.
Zowel het ANJV als de OPSJ, de Organisatie van Progressieve Studerende
Jeugd, schroomden niet aan hun geestverwanten in Indonesië openlijk een
brief te zenden met de belofte zoveel mogelijk afbreuk te zullen doen
aan het streven van de Nederlandse overheid, hetgeen hun een goedkeu-
rend schouderklopje van de WFDJ en de IUS bezorgde. Op 12 maart wist
een vijftal moeders van militairen als "comité" met een petitionnement
door te dringen tot Paleis Soestdijk, uiteraard met verzwijging van
het feit, dat deze actie was voortgesproken uit een initiatief van de
Nederlandse Vrouwen Beweging. Eind juni werd op instigatie van het ANJV
het comité "Tom Clardij moet vrij" opgericht, een reprise, zij het
wat minder dramatisch, van het Piet-van-Staveren-motief.

In naam van de vreedzame coexistentie werd de actie tegen de
atoombom en speciaal ook tegen de opslag van atoomwapens in Nederland
op het vliegveld Volkel voortgezet. Met Pinksteren vond de tweede
Volkel-protestfietstocht plaats. Tijdens de daarop aansluitende bij-
eenkomst in Amsterdam pleitte ANJV-voorzitter Bart Schmidt voor nauwe-
re samenwerking met het pacifistische Comité 1962 voor de Vrede, dat
nog kort tevoren door hetzelfde ANJV wegens "anti-communisme" was
gelaakt.

Op vergaderingen en in resoluties kwamen voorts de overige, lang-
zamerhand traditioneel geworden desiderata naar voren: algemene ontwa-
pening, liquidatie van buitenlandse militaire bases, atoomvrije zones
en een snelle oplossing van het Duitse probleem. Het begrip "neutrali-
teit" werd in verschillende betekenissen gebruikt. Eén ervan was het
"oude principe van de staatkundige neutraliteit", waarbij Nederland uit

de NAVO zou moeten treden. De andere betekenis was blijkbaar zo ingewikkeld, dat een internationale commissie van juristen er de (nog niet bekendgemaakte) definitie van moest samenstellen. Bij voorbaat werd echter al gesteld, dat de communistische landen onder geen beding mogen worden gedwarsboemd, noch hun daden afgekeurd.

Ten aanzien van "het fascistische gevaar" werd de nadruk gelegd op de legering van Westduitse militairen in het Noordbrabantse Budel. Bezwaren daartegen leefden vooral bij Verenigd Verzet 1940-1945 en de daaruit voortgekomen groeperingen van voormalige concentratiekamp-gevangenen, zoals de Vriendenkringen Ravensbrück en Buchenwald. De oud-CPN'er Nico Wijnen, door Verenigd Verzet ingeschakeld, richtte een Budelcomité op, waarin het communistische initiatief vrij goed gecamoufleerd was en dat relatief veel niet-communisten onder zijn adhaerenten kreeg. Het ligt in het voornemen een demonstratieve protesttocht naar Budel te ondernemen.

Op verzoek van de FIR, de Fédération Internationale des Résistants, droeg Verenigd Verzet haar steentje bij aan de internationale solidariteitsactie met de communistische Vereenigingen der Verfolgten des Naziregimes. De regering van de Bondsrepubliek voert sedert oktober 1959 een actie tot verbod van deze organisatie. Het proces, dat eind november in West-Berlijn begon, moest inmiddels worden uitgesteld, daar de president van het Verwaltungsgericht een oud-nazi bleek te zijn.

Cuba-crisis

De reactie op de Amerikaanse blokkade van Cuba in oktober jl. bewees, dat er in de communistische mantelorganisaties geen "urgentie-circuit" bestaat. Op 23 oktober, de meest kritieke dag, waren er slechts wat kleine acties; het merendeel der medewerkers moest zich op dat tijdstip eerst gaan oriënteren over de te nemen maatregelen. In Den Haag, Amsterdam en Rotterdam demonstreerden enige tientallen personen voor de Amerikaanse Ambassade, resp. Consulaten en er werd wat extra-colportage geconstateerd. Op 24 oktober hield het ANJV, met toestemming van het gemeentebestuur van Amsterdam, een rustige demonstratie op het Museumplein. Elders werkte men toen pas plannen voor latere datum uit. In de organisaties was nog wel gesproken over het uitlokken van rellen, maar deze bleven achterwege.

9e ANJV-congres

Op 22, 23 en 24 december werd in het Groothandelsgebouw te Rotterdam het 9e congres van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond gehouden, bijgewoond door ca. 300 deelnemers, van wie 250 gedelegeerden. Uit het buitenland waren aanwezig een vertegenwoordiger van de WFJD en afgevaardigden van de communistische jeugdorganisaties van Frankrijk, België en Denemarken. Aan vertegenwoordigers uit communistische landen waren visa geweigerd.

Het openingswoord van de ANJV-voorzitter Bart Schmidt en de congresrede van vice-voorzitter Roel Walraven waren nagenoeg van gelijke inhoud. Beide sprekers kantten zich tegen de opslag van atoomwapens in Nederland en tegen de legering van Duitse troepen in Budel. Ten aanzien van de Protestfietstocht Volkel-Soesterberg-Amsterdam, die tijdens de Pinksterdagen 1963 voor de derde maal zal worden gehouden, zal alles worden gedaan om tot samenwerking te komen met het pacifistische Comité 1962 voor de Vrede en de Ban de Bom-actie. Ook het congres besteedde aandacht aan de Cubaanse kwestie, de overdracht van Nieuw-Guinea en de positie van de dienstweigeraar Tom Clardij.

Betreffende de organisatie van het ANJV werd medegedeeld, dat sinds oktober jl. bijna 1000 nieuwe leden konden worden ingeschreven. Geen gegevens werden verstrekt over het aantal jongeren, dat sindsdien voor het lidmaatschap bedankte.

Nadat Marcus Bakker als vertegenwoordiger van het partijbestuur der CPN een begroetingsbrief van Paul de Groot had voorgelezen, beloofde Bart Schmidt, dat het ANJV alles zal doen om de CPN aan een verkiezingsoverwinning te helpen. Siem Korper, die de ANJV-jongeren namens Verenigd Verzet toesprak, kondigde aan, dat op 26 januari a.s. "een stille tocht" zal worden gehouden naar de graven van zes gefusilleerden in Budel. De congresdeelnemers werden opgeroepen daaraan deel te nemen.

De gebruikelijke discussies leverden weinig nieuws op. Op de commissie-vergaderingen werd speciale aandacht besteed aan het verenigingswerk, de belangen van de militairen en van de bedrijfsjeugd.

In een huishoudelijke (besloten) zitting werd een nieuw hoofdbestuur van 35 leden gekozen, waarvan Bart Schmidt voorzitter en Roel Walraven vice-voorzitter zijn gebleven. Zeven leden van het aftredende bestuur werden door nieuw gekozenen vervangen. Catrien Wolff-Bultje, die tot voor kort landelijk secretaresse van het ANJV was, heeft een functie gekregen in het district Amsterdam van de CPN.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

De communistische vakbeweging in 1962

In het algemene beeld dat eind vorig jaar van de communistische vakbeweging werd gegeven (zie MO 12/1961), zijn sedertdien geen wijzigingen van ingrijpende aard opgetreden. Het "Centrum van propaganda voor eenheid in de vakbeweging en klassenstrijd" (dat begin 1960 de Eenheidsvakcentrale-1958 als overkoepelend orgaan verving) heeft nog steeds de restanten van de voormalige bedrijfsbonden der EVC'58 onder zijn vleugelen. Ook drijft het Centrum, evenals voordien de EVC, een Bureau voor Rechtsbijstand, dat een aanzienlijk deel van de beschikbare geldmiddelen opslokt. Uitgezonderd de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid - en van deze alleen de Amsterdamse afdeling - vertonen de voormalige bedrijfsbonden geen zelfstandige activiteit meer. Hun taak is overgenomen door de bedrijfsgroepen van de CPN. Dat echter diverse bonden formeel nog niet zijn opgeheven, valt op te maken uit het feit, dat er nog vrijgestelde bestuurders uit de kas van bedrijfsbonden worden betaald en dat incasseerders nog leden contribuieren en bijdragen voor de bondsbladen bij hen innen. In feite drijft het Centrum met zijn bureau voor rechtsbijstand op deze ontvangsten aan contributies. De laatste tijd begint het ook meer voor te komen, dat leden van EVC'58-bonden rechtstreeks door het Centrum worden gecontribueerd, hetgeen geheel overeenstemt met de denkbeelden, die aan de oprichting van het Centrum ten grondslag lagen.

Het getal van de huidige bezoldigde bestuurders en het overige Centrum-personeel toont enige vermindering in vergelijking met dat van ultimo 1961. Thans is nog een dertigtal personen in loondienst van het Centrum, o.w. 19 bestuurders en functionarissen.

In het laatste kwartaal van 1962 heeft het Centrum de publicatie van de afzonderlijke bondsbladen gestaakt. Het gaf een 12-tal maandbladen voor de voormalige bonden uit, die van een uniform inlegvel, het eigenlijke Centrumblad, waren voorzien. Men heeft dit niet langer kunnen volhouden, wegens gebrek aan kopij en onvoldoende medewerking bij de distributie van de bladen; ook de kosten werden bij lange na niet gedekt. Het Centrum kwam in december 1962 met een nieuw algemeen maandblad uit, dat alle vroegere bondsbladen moet vervangen.

Het orgaan heet "Vakbondseenheid" en ziet er technisch beter verzorgd uit dan zijn voorgangers. De lezers wordt in dit eerste nummer verteld dat hiermee een verdere stap is gezet op de weg naar het doel: het totstandbrengen van de eenheid van de Nederlandse werkers in één zelfstandige vakcentrale, n.l. het NVV.

Een zekere invloed van de communistische agitatie in de bedrijven trad gedurende 1962 hoofdzakelijk aan de dag ter gelegenheid van verkiezingen voor ondernemingsraden en bedrijfscommissies. Wilde stakingen van enige omvang of duur hebben zich in de loop van het nu voorbije jaar niet voorgedaan. De CPN en het Centrum bleken niet bij machte op eigen houtje stakingen te forceren. Ontstaat echter, uit welke oorzaak dan ook, een arbeidersconflict bij een bedrijf, dan plegen zij onmiddellijk het vuurtje aan te blazen. Die kans hebben ze gedurende het afgelopen jaar evenwel niet gehad.

Wat de bedrijfsverkiezingen aangaat: het reeds in 1961 geconstateerde verschijnsel, dat de door de communisten gepousseerde "Vrije Lijsten" succes boeken ten koste van de erkende bonden, deed zich ook in 1962 voor, ofschoon toch ook weer niet over de hele linie. Zo kreeg bij de ADM, een bedrijf met 1500 werknemers, de Vrije Lijst onder het fabriekspersoneel in februari 58% van de stemmen (in 1960: 50%). Ook in de maand november van het afgelopen jaar werd bij de Amsterdamse Droogdok Mij. een communist met 58% van de stemmen in de commissie voor het pensioenfonds gekozen. De verkiezing voor contactcommissies bij het grootste Nederlandse metaalbedrijf, de Hoogovens te Velsen (met 12.000 werknemers), bracht echter voor de communisten een teruggang van 8 naar 4 plaatsen op een totaal van 103 wat het fabriekspersoneel betreft. Het opmerkelijke succes dat de communisten in juni 1961 in de verkiezingen voor de Ondernemingsraad (OR) bij de NDSM hadden behaald (ze kwamen van 7 op 12 zetels), herhaalde zich niet in dezelfde mate bij de samenstelling van de tariefcommissies in oktober j.l. Bij Verblifa-Krommenie werden in november nieuwe verkiezingen voor de ondernemingsraad gehouden. De Vrije Lijst, aangevoerd door enige CPN-leden, verloor hier een van haar vier zetels. In de ondernemingsraadverkiezingen bij Werkspoor-Utrecht, in november 1962, zagen de communisten, evenmin als de vorige keer, kans met een eigen lijst uit te komen. Bij Wilton-Fijenoord te Schiedam heeft zich het merkwaardige geval voorgedaan, dat bij de verkie-

zing van 4 bestuursleden voor de afdelingskas (uitvoering ziekwet) een communist werd gekozen met 40% van de stemmen, louter als gevolg van het feit dat drie-kwart van de georganiseerde werknemers uit een tekort aan interesse verstek had laten gaan.

Via De Waarheid, in bedrijfsblaadjes en pamfletten, maakt de CPN politieke propaganda met de bij bedrijfsverkiezingen behaalde successen. Valt echter zo'n verkiezing in het nadeel van de communisten uit, dan wordt de uitslag of in het geheel niet gepubliceerd (Hoogovens), dan wel als "verklaring" gegeven, dat bij het bewuste bedrijf de CPN-ers inmiddels in het NVV zijn opgenomen.

Internationale contacten

De conferenties van de bij het Wereldvakverbond aangesloten Vakverenigingsinternationales worden niet meer door afgevaardigden van de Nederlandse communistische vakbeweging bezocht. Wat de bijwoning van 1 mei-festiviteiten in landen achter het IJzeren Gordijn betreft: in 1962 ging alleen een 3 mans-delegatie naar de USSR. Voorts werd gehoor gegeven aan een uitnodiging van de Cubaanse regering; een vakbondsbestuurder en een politieke figuur hebben in mei in Havana de CPN en het Centrum vertegenwoordigd. Persoonlijke contacten met geestverwanten in de "socialistische landen" worden hoofdzakelijk nog in de zomervacanties gelegd. Op invitatie van de vakbeweging aldaar bracht een aantal bestuurders of kaderleden van het Centrum zijn vakantie door in de USSR, Oost-Duitsland of Bulgarije.

Bij wijze van reisbureau organiseert het Centrum sinds 1960 ook zelf vacantiereizen naar sommige Oosteuropese landen. Dit jaar vertrokken groepen van 15 à 35 personen naar de DDR (3 reizen), Tsjechoslowakije (3 reizen) en Hongarije (1 reis). Het Centrum kondigde later aan, tezamen met de reisdienst "Vrede" (waarmee ook bij de voorbereiding der vacantiereizen wordt samengewerkt), tegen Kerstmis een vliegreis naar een wintersportcentrum in Tsjechoslowakije te willen organiseren. De aanvragen overtroffen verre de beschikbare plaatsen.

Propaganda onder Italianen en Spanjaarden

Zoals bekend werft de Nederlandse industrie reeds geruime tijd arbeidskrachten in Italië. De laatste tijd worden ook werkkrachten in een aantal andere Zuideuropese landen, vooral in Spanje, geworven.

De Italianen behoren bij diverse grote bedrijven al jarenlang tot de vaste werknemers. Ofschoon het wel zeker is dat zich onder hen leden van de Italiaanse CP bevinden (politieke screening heeft bij de werving niet plaats), blijkt hiervan zelden of nooit iets naar buiten. Uiteraard heeft dit te maken met de kwetsbare positie als tijdelijke werkkraft in een vreemd land.

De CPN onderneemt toch wel pogingen om contacten met Italiaanse geestverwanten te leggen. Ook de Italiaanse CP blijkt belangstelling voor de geëmigreerde landgenoten aan de dag te leggen. Sedert ongeveer twee jaar wordt het Italiaanse blad "La Voce" van CPN-wege onder Italiaanse arbeiders verspreid. Het eerste nummer verscheen op 10 juni 1960; het is blijkens de ondertitel een tweewekelijkse uitgave voor geëmigreerde Italiaanse arbeiders in Europa. Het heeft een als links-extreem bekend staande redactie in België en in Zwitserland en wordt in laatstgenoemd land gedrukt. "La Voce" heeft niet het karakter van een communistisch partijorgaan; het bevat integendeel in overwegende mate voorlichting van neutrale aard. Slechts af en toe komen communistische sympathieën om de hoek kijken, bijv. in de vermelding van namen van Sowjet-Russische auteurs. De Italiaanse CP zit vermoedelijk achter de schermen bij de uitgeverij in Zwitserland.

Een zekere Gino Ghirardelli (25-5-'29), in België woonachtig en aldaar de belangen van de Italiaanse CP behartigend, heeft reeds enige malen een bezoek aan Amsterdam gebracht. Voor zover viel na te gaan is hij vooral geïnteresseerd in de verkoop van geschriften in de Italiaanse taal. De communistische boekhandel "Pegasus" zond kortgeleden een voorraadlijst van Italiaanse lectuur aan zijn agenten.

Bij bedrijfsverkiezingen is enkele malen onder de Italianen met in hun taal gestelde pamfletten propaganda gemaakt voor de door de CPN gesteunde "vrije lijst" (De erkende bonden doen dit ook voor hun kandidaten).

Tijdens de stakingen in het voorjaar van 1962 werd onder hier werkzame Spanjaarden een gestencilde brochure van 8 pagina's uitgegeven door de CPN. Het geschrift was geheel gewijd aan de stakingen, die toen op grote schaal in Spanje waren uitgebroken, waarvoor de communisten, ook blijkens dit geschrift, een deel van de eer opeisten. Later werden diverse malen door CPN-leden exemplaren van het Spaanse communistische blad "Mundo Obrero" onder Spaanse bedrijfsarbeiders verspreid.

Dit blad is een uitgave van de illegale Spaanse CP. Het wordt vermoedelijk in Parijs gedrukt. Er bestaan aanwijzingen dat er contacten zijn gelegd tussen de CPN-leiding en het hoofdkwartier van de illegale Spaanse CP in Parijs.

Evenals met de Italianen het geval is, probeert de CPN ook met Spaanse geestverwanten nader contact te zoeken. Dit gebeurt in het verborgene.

Onder de Spaanse arbeiders bestaat de overtuiging, dat zich in hun midden agenten van de politieke politie van Franco bevinden.

WVV-conferentie over de EEG

Van 14 t/m 17 december j.l. werd te Leipzig de aanvankelijk uitgestelde conferentie "over de sociale en economische gevolgen van de Euromarkt" gehouden. In juli waren daartoe reeds uitnodigingen verzonden aan vakverbonden in 26 Europese en 16 niet-Europese landen. Te Leipzig verschenen circa 130 gedelegeerden benevens een 30-tal waarnemers. De voorzitter van het WVV, de Italiaan Renato Bitossi, zeide in zijn openingswoord dat geen drie, maar vier dagen zou worden vergaderd en de conferentie van consultatieve aard zou zijn. Hierop volgde een inleiding van de algemeen secretaris, Louis Saillant, die de EEG kentekende als een soort samenzwering van de monopolies en de burgerlijke staten tegen de socialistische landen.

De tientallen sprekers die hierna het woord voerden, verklaarden de visie van Saillant op de EEG over het algemeen te kunnen delen. De enigen die zich tegen Saillant uitspraken, waren de afgevaardigden van de Italiaanse CGIL, Fernando Santi, een Nenni-socialist, en Luciano Lama, een partijbestuurder van de Italiaanse CP. De eerste zei, dat de EEG door vergroting van de werkgelegenheid in het bijzonder voor de Italiaanse arbeiders voordelig had gewerkt. Het WVV zou moeten proberen vertegenwoordigd te worden in de organen van de EEG. Indien het WVV een bureau in Brussel vestigt, ter behartiging van de arbeidersbelangen, zou het misschien op den duur gelukken toegang tot de EEG-organen te verkrijgen. Santi verklaarde, dat de CGIL vóór de Westeuropese integratie is, hetgeen niet impliceert dat de overheersende positie van de grote monopolies moet worden aanvaard (Santi bedoelt hiermee, naar het voorkomt, dat de Westeuropese integratie niet onvoorwaardelijk behoeft te leiden tot handhaving of versterking van het kapitalistische stelsel).

Zijn landgenoot Luciano Lama sloot zich bij deze stellingname aan.

Het standpunt van de Italianen werd aangevallen door een afgevaardigde van de Franse CGT, L. Mascarello, die o.m. beweerde, dat van de zijde van het WVV al jaren geleden - doch tevergeefs - getracht was contacten met de EEG tot stand te brengen en dat het verder bewandelen van deze weg geen perspectief bood. Een andere Fransman, H. Krasnucki, beschouwde de EEG "in het licht van het marxisme-leninisme". Hij zag dan o.m. een nauwe band tussen de EEG en de NAVO. Volgens hem werd door de Italiaan Santi de betekenis van de klassenstrijd ontkend. Een kapitalistische organisatie als de EEG kan echter nooit leiden tot verbetering van de positie der arbeiders; alleen van de klassenstrijd is alle heil te verwachten, aldus deze Fransman.

De Chinese gedelegeerden betoonden zich minstenseven onverzoenlijk tegenover de EEG als de Sowjet-Russen en de Fransen. Zij betoogden, dat de verhoging van de productie in West-Europa niet is te danken aan de EEG, doch een gevolg is van de wedijver tussen de kapitalistische en de socialistische landen. De wijze waarop in West-Europa tegen het kapitalisme wordt gestreden, vonden de Chinezen te zachtzinnig.

Tijdens zijn beantwoording van de discussianten critiseerde Saillant de voorstelling van zaken in de West-Europese en Amerikaanse pers, volgens welke in de boezem van het WVV ernstige meningsverschillen over de EEG zouden bestaan. Saillant zei hierover, dat de onderlinge verhoudingen uitstekend waren en de voor- en tegenstanders van zijn opvattingen niet scherper tegenover elkaar waren komen te staan.

Hoe dit ook zij, feit is dat het WVV-secretariaat de oorspronkelijke opzet van de conferentie - het coördineren van acties tegen de EEG ("verzet tegen de aanvallen van de monopolies op de rechten van de arbeiders") - niet heeft kunnen verwezenlijken. Practisch zeker is dit toe te schrijven aan de tegenstand van de Italiaanse CGIL, die zich tijdens de voorbereiding van de conferentie reeds terdege deed gelden.

De conferentie is dan ook uiteengegaan zonder dat resoluties zijn aanvaard of besluiten werden genomen. Wel kondigde Saillant, nog vrij vagelijk, nieuwe conferenties voor 1963 aan. (Het voorgaande houdt niet in dat het Sowjet-blok geen handelsrelaties met de EEG zou willen aanknopen, als het daarin direct voordeel ziet.)

H O O F D S T U K V

ANDERE GROEPERINGS

De SWP in 1962

In de overtuiging niet sterk genoeg te zijn om onder eigen banner een succesvolle verkiezingscampagne te voeren en uit vrees voor het politieke isolement gaf de SWP, de Socialistische Werkerspartij, reeds in 1961 te kennen bij de verkiezingen van 1962 - voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraden - met andere links-socialistische groeperingen te willen samengaan. Met name werd hierbij gedacht aan de PSP, de Pacifistisch Socialistische Partij.

Ook nadat de leiding van de PSP had verklaard, dat bepaalde principes in het SWP-program haar dermate onsympathiek waren dat van een gezamenlijke verkiezingsactie geen sprake kon zijn, bleef de SWP volhouden. Zij had zich zelfs - blijkens een uitlating in "De Brug" - bereid getoond haar beginselprogramma te wijzigen om haar doel te bereiken. Alle pogingen bleven echter zonder resultaat. Het partijbestuur van de SWP besloot hierop niet aan de verkiezing voor de Provinciale Staten deel te nemen.

Op welke partij moesten de SWP-ers hun stem nu uitbrengen? Hun leiders hielden zich op de vlakte en adviseerden slechts in elk geval "links" te stemmen, d.w.z. PSP, PvdA of CPN. Enkele vooraanstaande SWP-ers bleken persoonlijk de voorkeur te geven aan de PSP.

Het officiële commentaar van de SWP op de uitslag van de Statenverkiezingen bleef beperkt tot een korte, matte beschouwing in "De Brug" van 31 maart. Het niet deelnemen van de SWP werd gezien als een der belangrijkste oorzaken van de stemmenwinst van de CPN. De vooruitgang van de PSP werd een verheugend verschijnsel genoemd.

Bij de voorbereiding voor de Gemeenteraadsverkiezingen heeft de SWP zich van het begin af beperkt tot Amsterdam. Men rekende op tenminste één raadszetel. In haar verkiezingsactie verweet de SWP aan de PSP een "wazig socialisme". De SWP stelde daartegenover "het eigen socialistische programma". Dit programma was sinds de onderhandelingen met de PSP dus kennelijk in waarde gestegen. Toch kwam een zeker gebrek aan vertrouwen in de aantrekkingskracht van eigen programma en eigen naam

tot uiting in de summiere tekst op de SWP-verkiezingsborden in Amsterdam: "Kiest lijst 8 Gortzak". Werd de naam Gortzak voor de Amsterdamse kiezers nog zó bekend en vertrouwd geacht, dat de toevoeging SWP daaraan slechts afbreuk zou kunnen doen? De SWP zag op haar lijst minder dan 4000 stemmen uitgebracht en kreeg geen enkele zetel. In "De Brug" werd het echec ruitertlijk toegegeven. Zoekend naar een verklaring voor de geleden nederlaag werd opgemerkt, dat het niet deelnemen aan de Statenverkiezingen in Noordholland fataal was gebleken.

Reeds kort na de verkiezingen beraadde de SWP-leiding zich over de consequenties van de stembusnederlaag. Slechts een minderheid van het partijbestuur was de mening toegedaan, dat de SWP geen toekomst meer had. De meerderheid stelde dat de SWP aan haar kleine groep bewuste kiezers verplicht was het werk voort te zetten. Wel is gebleken, dat verschillende SWP-leden zich sinds de jongste verkiezingen hebben afgevraagd of de partij nog levensvatbaar is.

Het moet in de bedoeling hebben gelegen eind 1962 een partijconferentie te beleggen, waarop een definitieve beslissing zou worden genomen over het voortbestaan van de SWP. Hierover is echter nadien niets meer vernomen.

Standpunten internationaal

De SWP-leiding heeft zich tijdens het conflict tussen Nederland en Indonesië rond Nieuw-Guinea geschaard aan de zijde van hen, die de politiek van de Nederlandse regering terzake veroordeelden.

Het bestuur kwam op 27 oktober in speciale zitting bijeen i.v.m. de Cuba-crisis. In het communiqué, dat na deze vergadering verscheen, werd ontkend dat Cuba een bedreiging zou vormen voor de V.S. De Amerikaanse agressie werd veroordeeld, het Russische optreden daarentegen geprezen. De CPN moest het ontgelden, omdat zij in haar publicaties over de Cuba-kwestie de activiteiten van de Werkgroep Informatie Cuba, die o.m. bestaat uit SWP- en PSP-aanhangers, verzweg.

In het geschil tussen India en China heeft de SWP, in tegenstelling tot de CPN, naar buiten duidelijk positie gekozen. De SWP-leiding achtte het optreden van China even verwerpelijk als dat van de Amerikanen tegen Cuba. Zij zag in de Chinese houding een blijk van ongeloof in de mogelijkheden van de vreedzame coëxistentie en een doorkruising van het streven van de neutrale landen om de spanningen in de wereld te

verminderen.

Het Internationaal Contact Bulletin

Het Internationaal Contact Bulletin (ICB), dat zoals bekend wordt uitgegeven onder auspiciën van de SWP en oorspronkelijk iedere twee maanden zou verschijnen, kwam in 1962 slechts één maal (in september) uit. In mei en september 1961 waren de vorige nummers verschenen.

De zeer onregelmatige publicatie van het ICB is o.m. te wijten aan onenigheid binnen de redactie over de te volgen koers.

"De Brug"

In de afgelopen maanden heeft de redactie van "De Brug" trotskistische en links-socialistische reacties op daarin verschenen artikelen gepubliceerd. De huidige SWP-leiders zijn n.l. van mening dat "de socialistische wereld" er bij gebaat is dat de bestaande meningsverschillen openlijk worden bediscussieerd.

Pacifistisch Socialistische Partij (PSP)

Voor de PSP was 1962 het belangrijkste jaar sedert haar oprichting; niet alleen haar ledental groeide van 2500 tot 3500 doch de vele op de PSP bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraden uitgebrachte stemmen deden het aantal harer vertegenwoordigers daarin belangrijk toenemen. Zij verkreeg hierdoor grotere mogelijkheden tot beïnvloeding van de openbare mening dan tevoren.

Begrijpelijkerwijs leidde dit mede tot een versterking van het besef, dat de partij in een behoefte voorziet en dat haar bestaansrecht nu ook naar buiten is kunnen blijken.

Het blijft een open vraag of deze voor de PSP gunstige ontwikkeling zich zal voortzetten en met name of de Kamerverkiezingen in 1963 even succesvol zullen verlopen, nu aan deze partij door de afwikkeling van het Nieuw-Guineaprobleem een belangrijk agitatiepunt is ontvallen.

Wie mocht hebben verwacht dat het nieuwe beginselprogram meer houvast zou bieden voor de pretentie dat juist de PSP een "radicale interpretatie van de democratie" nastreeft, vindt daarin weinig steun. Wat tenslotte uit de bus kwam was in feite het alleen in nieuwe vorm gegoten oude beginselprogram van 1957.

Naar buiten trad de partij op met de volgende manifestaties:

Het politiek congres in Arnhem (januari); dit nam een resolutie aan, waarin de regering werd aangespoord onmiddellijk over te gaan tot onderhandelingen met Indonesië over Nieuw-Guinea.

Een protestdemonstratie in Amsterdam n.a.v. de kwestie Cuba onder het motto: "De wereld in gevaar" alsmede een verklaring van het partijbestuur waarin het optreden der Verenigde Staten tegen Cuba scherp werd afgekeurd. Op het in november gehouden PSP-congres werd deze stellingname nog eens onderschreven. Dit partijcongres sprak zich tevens uit voor de tevoren al herhaaldelijk gepropageerde wenselijkheid van eenzijdige ontwapening door Nederland, te beginnen met het opheffen van de NAVO-bases en de opslagplaatsen voor kernwapens op Nederlands grondgebied.

Comité 1962 voor de Vrede

Evenals het jaar tevoren organiseerde het Comité 1962 voor de Vrede op Nieuwjaarsdag en met Pasen in een aantal steden demonstratieve marsen tegen de kernbepapening.

De organisatie van een in Krasnapolsky te Amsterdam gehouden internationale conferentie tegen atoombepapening, ook wel aangeduid als anti-oorlogsconferentie, werd mede door dit comité verzorgd. Zij vond van 10 t/m 12 november j.l. plaats.

De verantwoordelijkheid voor deze besloten conferentie berustte bij het Britse "Comité van 100", een in 1960 ontstane groepering, onder leiding van Lord Russell en de predikant Michael Scott. Dit "Committee of 100" staat een meer directe vorm van actie tegen de atoombepapening voor, zoals b.v. massale burgerlijke ongehoorzaamheidsacties, doch steeds op basis van geweldloosheid.

De conferentie, die werd bijgewoond door een 60-tal afgevaardigden uit Engeland, de Verenigde Staten, West-Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Japan en Nederland, leidde niet, zoals was beoogd, tot het oprichten van een internationale organisatie en evenmin tot het formeren van een Nederlands Comité van 100. De indruk bestaat, dat de conferentie vooral een oriënterend karakter had. Tot praktische resultaten kwam het nog niet. Wel werd een aantal resoluties aangenomen o.a. betreffende een mars van pacifisten uit Oost- en West-Duitsland naar de Berlijnse muur, het boycotten door havenarbeiders van scheepsladingen die kernwapens bevatten en het organiseren van directe, niet gewelddadige acties.

In het Nederlandse aanbevelingscomité hadden o.a. zitting ds. Kr. Strijd, pater S. Jelsma en de hoogleraren J. Presser en J. de Graaf.

Activiteiten van oud-politieke delinquenten

De toch al zeer geringe activiteit van de groep oud-politieke delinquenten schrompelde in 1962 nog meer ineen. Van de Stichting "Hinag" ging vrijwel niets meer uit. Naar verluidt zou ter voorkoming van ongewenste publiciteit nog niet tot opheffing van deze stichting zijn overgegaan. Er is voorts sprake van dat een groepje oud-politieke delinquenten voorbereidingen treft om in Amsterdam en Den Haag het sociale bijstandswerk van de "Hinag" voort te zetten.

Van de beweging "Jong Europa" (zie MO 10-1962), die ook in ons land enige geschriften en pamfletten verspreidde, werd geen verder levensteken meer waargenomen. De hier reeds eerder gesignaleerde, in de kringen der oud-politieke delinquenten heersende passiviteit, ja zelfs onwil om bij enig politiek avontuur te worden betrokken, lijkt niet bevorderlijk voor het welslagen van de plannen van "Jong Europa", althans wat Nederland aangaat.

STAKINGSOVERZICHT DECEMBER 1962

Bedrijf : N.V. Essor, Industrie Fabricage en Handelsmij
te Rotterdam.
Aanleiding : invoering van een nieuw tariefsysteem.
Inmenging vakbonden : ANMB/NVV belegde vergadering.
Resultaat : geen; directie ontslaat één staker.
Aantal werknemers : 28.
Aantal stakers : 9.
Duur van de staking : 2 dagen (7 en 10-12-'62).

Bedrijf : N.V. Ned. Ford Automobielfabrieken te Amster-
dam.
Aanleiding : grieven over huisvesting, voeding, arbeidstem-
po, vakantieregeling e.d.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 230 Spanjaarden.
Aantal stakers : ± 150 Spanjaarden.
Duur van de staking : 2 dagen (10 en 11-12-'62).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 26 jan.	Kranslegging op graven verzetsstrijders.	Budel	Ver. Verzet
* 1963?	Medische conferentie Féd. Internat. des Résistants.	Noorwegen	FIR
* begin 1963	Presidiumzitting Wereldvredesraad	Havanna	WVR
begin 1963	Wereldcongres Internat. Vereniging Democratische Juristen.	?	IVDJ
begin 1963	Zitting Executief Com. Wereld Fed. Democr. Jeugd.	Boedapest	WFDJ
* 1-3 maart 1963	Forum Internat. Democr. Vrouwenfederatie.	Rogier	IDVF
* maart 1963	Conferentie voor jongeren in de bedrijven.	?	ANJV
* april 1963	Bureauezitting Internat. Democr. Vrouwenfed.	?	IDVF
* 6-12 mei 1963	2e Wereldconf. voor vrouwelijke arbeidskrachten.	Boekarest	WVV
mei 1963	4e Internat. conf. VVI Chemie.	Moskou	WVV
* eerste helft 1963	Raadszitting Wereldvredesraad.	?	WVR
Pinksteren 1963	3e Volkel-protestfietsstocht.	Volkel-Soesterberg-Amsterdam	ANJV/OPSJ
* 24-29 juni 1963	5e Congres Internat. Democr. Vrouwen Federatie.	Moskou	IDVF
* juli 1963	4e Internat. conf. VVI Mijnbouw.	Moskou	WVV
zomer 1963	Semin. problemen stud. reisbureaus.	Italië?	IUS/It. Stud. org.
juni/juli 1963	2e Internat. conf. VVI-Handel.	Zuid-Amerika?	WVV
sept. 1963	4e Internat. conf. VVI-Bouwvakken.	Boedapest	WVV
sept. 1963	3e Wereldbijeenk. journalisten.	Gebied rond Middell. Zee	IOJ
* nov. 1963	5e Internat. Conf. Studenten reisbureaus.	Bulgarije	IUS
* 1963?	Med. conf. Féd. Internat. des Résistants.	Noorwegen	FIR

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
1963	Internat. bijeenk. v. jonge toeristen.	Hoge Tatra (Tsj.)	WFDJ
1963	Conferentie over Jeugdtoerisme.	?	WFDJ
* 1963	Conf. CP- en EEG-landen.	?	
1963	Buitengewoon congres CPN.	?	CPN
1963	Eur. conf. Verzetsstrijders en Nazi-slachtoffers.	?	FIR
?	W. Eur. conf. journalisten.	?	IOJ
* zomer 1964	Internat. stud. conf. over kolonialisme.	SU	IUS

* nieuw c.q. aangevuld.